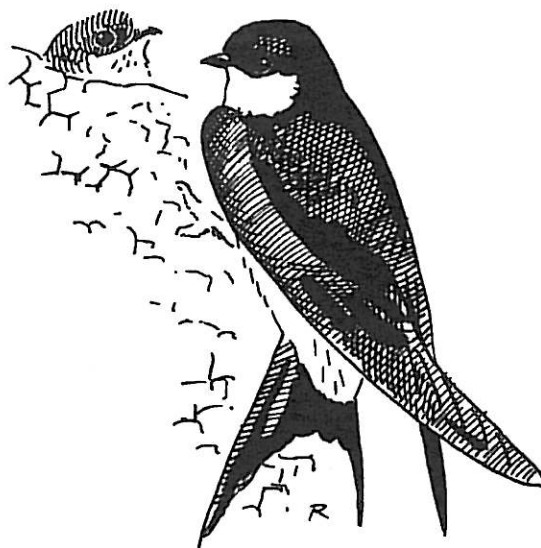

Taksvale *Delichon urbica*

Global utbredelse

Taksvala hekker i det meste av den palearktiske region; fra Europa og Nord-Afrika østover i et bredt belte til Øst-Sibir, Sakhalin, Japan, Taiwan og Sør-Kina. Enkelte par kan også hekke i det sørlige Afrika, som er det normale vinterkvarteret. Den mangler i de høyarktiske områder, men skal ha gjort hekkeforsøk på Svalbard. I dette utbredelsesområdet er arten delt inn i 5 underarter, men enkelte hevder at den skal deles i 2 atskilte arter.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Taksvala er vanlig i Sør-Norge, og finnes mer tallrikt i de større byene enn de andre svalene. Den hekker også lenger til fjells, ofte med reirplassering i bergvegger. Bestanden avtar sterkt mot nord, men den mangler som hekkefugl bare i de aller nordligste kyststrøk av Troms og Finnmark. Arten er ujevnt fordelt også i kjerneområdene, slik at større områder kan være uten taksvaler, mens den i nærliggende områder kan være svært tallrik. Arten hekker svært vanlig på seterbygninger i de sentrale fjellstrøkene. På Vestlandet kan den av og til også prøve å hekke på ferger.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Bestanden er trolig noe større enn for de andre svalene, siden den har et større område med tett bestand. Den er anslått til 200.000-500.000 par (Tabell 1), men også taksvalebstanden svinger i betydelig grad fra år til år. Den langsiktige bestandstendens er vanskelig å vurdere, men er trolig stabil. Det har imidlertid vært en markert tilbakegang i Finland, Danmark og Nederland i de senere år, og en mindre tilbakegang har en hatt i Sverige.

Luftforurensning har tidligere ført til at taksvalene kom bort fra sterkt forurensede områder som de britiske storbyene. Etter at det i Storbritannia ble innført strengere kontroll med forurensningen fra ca. 1960 av, har taksvalene igjen inntatt sentrum av bl.a. London. Lokalt har utbygginger av boligblokker, broer m.m. ført til opprettelse av nye kolonier, mens konkurranse med gråspurv om hekkeplassene har ført til at kolonier er blitt forlatt. Under koloniene vil det uvilkaarlig samle seg en del avføring som kan skape ubehag og føre til tilsøling av biler m.v. I noen tilfeller blir slike kolonier fjernet av mennesker.

Hekkebiologi

Arten er en typisk kolonihekker. Koloniene består av fra 2 til 100 par, gjennomsnittlig ca. 5 par. Reiret plasseres på hus, broer, i bergvegger og andre vertikale flater, ofte under et overheng. Reiret bygges av begge kjønn. Eggleggingen starter i slutten av mai til ut i juni. Eldre fugler kommer først tilbake fra vinterkvarteret, og starter også hekkingen noen uker tidligere enn de unge. Kullet består av 4-6 egg og ruges i ca. 15 dager. Ungene føres hovedsakelig med bladlus, og de forlater reiret etter 25-30 dager. Ungene blir matet av foreldrene i en tid etter at de er fløyet ut, og de vender tilbake til reiret for å overnatte i denne tida.

Ofte blir et nytt kull lagt en ukes tid etter at ungene i det første kullet forlot reiret. Ungene i dette kullet forlater som regel reiret i løpet av august. Andelen av parene som starter to kull avtar mot nord. I utenlandske undersøkelser er hekkesuksessen relativt høy: 60-80% av eggene som blir lagt gir flygedyktige unger. Trolig er hekkeresultatet hos oss noe dårligere på grunn av værforholdene.

Trekkforhold

Taksvala trekker sørover på bred front fra slutten av august. De siste fuglene forlater oss i løpet av september. Taksvala flyr ofte så høyt over bakken at de ikke kan sees, og de overnatter trolig også på vingene. Dette gjør at de ikke sees så ofte som de andre svalene på trekket. Det samme gjelder om vinteren, og en kjenner dårlig til hvilket område den overvintrer i. Trolig finnes den over det meste av Afrika sør for Sahara. Det kan nevnes at i en periode med svært dårlig vær i Sør-Afrika ble det funnet flere døde taksvaler enn låvesvaler og sandsvaler, til tross for at de to artene observeres langt oftere i dette området.

Vårtrekket starter trolig i mars. De første fuglene når Europa tidlig i april, og Norge i starten av mai. De første som kommer er voksne hanner, noe senere kommer de voksne hunnene. Ungfuglene kommer et par uker senere enn sine voksne artsfeller og må ofte bygge nye reir, siden de voksne har okkupert fjorårsreirene.

Tor Ålbu

Taksvale *Delichon urbica*

1419 ● Konstatert hekking

139 ● Sannsynlig hekking

227 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

